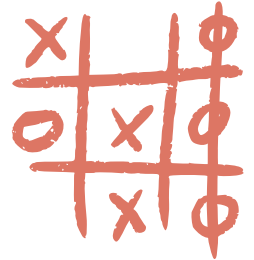

2.1 Jonas Basanavičius

1. Pasiskirstykite po du ir pažaiskite literatūrinį „kryžiukai-nuliukai“ žaidimą.

Vienas žaidėjas lentelės langelius žymi X (kryžiukais), antrasis – O (nuliukais). Žaidėjas turi atsakyti į klausimą, užrašytą tame langelyje, kuriame jis nori žymėti kryžiuką arba nuliuką. Žaidėjai eina paeiliui. Laimi tas, kuris savo ženklais pirmas užpildo visą eilutę horizontaliai, vertikaliai arba įstrižai.

Kokius laikraščius skaito jūsų tėvai, seneliai, draugai?	Apie ką jums įdomiausia skaityti žurnaluose / laikraščiuose?	Kaip vadintųsi jūsų kuriamas žurnalas?
Ką esate girdėję apie Joną Basanavičių?	Kokius rašytojus, jūsų nuomone, galime vadinti Lietuvos kūrėjais?	Kokie yra jūsų mėgstamiausi žurnalai / laikraščiai?
Ar vis dar reikia popierinių žurnalų / laikraščių?	Kokius žurnalus vadiname kultūros žurnalais?	Jeigu būtumėte laikraščio kūrėjas, kokį laikraštį kurtumėte?

2.1 Jonas Basanavičius

2. Perskaitykite ištrauką iš straipsnio „Basanavičius“ ir atsakykite į klausimus.

Jonas Basanavičius – lietuvių visuomenės veikėjas, Nepriklausomybės akto signataras, gydytojas, tautosakininkas, vienas laikraščio Aušra (Ausra) steigėjų, Lietuvių mokslo draugijos įkūrimo iniciatorius.

Basanavičius gimė 1851 m. lapkričio 23 d. Ožkabalių kaime Suvalkijoje, pasiturinčių ūkininkų šeimoje.

Basanavičių pirmiausia mokė tėvai ir daraktoriai (sodžiaus mokytojai), paskui jis lankė Lukšių pradžios mokyklą, mokėsi Marijampolės gimnazijoje. Ši mokykla iš kitų išsiskyrė tuo, kad joje buvo įvestos ir dvi savaitinės lietuvių kalbos pamokos. Jau gimnazijoje Basanavičius išstudijavo beveik visą anuomet prieinamą istorinę literatūrą apie Lietuvą. Tačiau lietuviškoji Basanavičiaus savimonė išsikristalizavo ne iš karto: gimnazijoje ir universitete Basanavičius savo asmeninius užrašus – dienoraščius, užrašų knygeles – dar rašo lenkiškai. Basanavičius autobiografijoje užsimena, kad jis susipratusiu lietuviu tapo studijuodamas Maskvos universitete. „Atsiversti“ į lietuviybę paskatino bendravimas su kitais ten studijuojančiais lietuviais ir istoriko Simono Daukanto raštai. Jie paskatino Basanavičių aiškiai suvokti istorinį ir kalbinį lietuvių tautos savitumą Basanavičius tautybę suvokė kalbiniu principu – lietuviais save gali laikyti tik tie žmonės, kurių gimtoji kalba – lietuvių. Šiandien mums tai atrodo savaime suprantamas dalykas, bet XIX a. Lietuvoje tokios mintys buvo didelė naujiena ir daug kam atrodė nepriimtinos, ypač bajorijai, kuri didžiavosi savo lietuviška kilme, bet kalbėjo lenkiškai.

Maskvos universitete Basanavičius studijavo 1873–1879 m. Iš pradžių jis įstojo į Istorijos-filologijos fakultetą, bet nuo 1874 m. rudens semestro perėjo studijuoti medicinos. Nors pats Basanavičius apie savo medicininę kvalifikaciją buvo kuklios nuomonės, jo būta labai gero gydytojo. Medicina garantavo Basanavičiui pragyvenimą, bet savo dvasines jėgas jis skyrė Lietuvos praeities tyrinėjimams ir tautiniam atgimimui.

Gyveno Bulgarijoje, Čekijoje. Prahoje kartu su keliais kitais bendradarbiais parengė pirmąjį „Aušros“ numerį. Tai buvo pirmasis Didžiajai Lietuvai skirtas mėnesinis visuomeninis politinis ir literatūrinis žurnalas lietuvių kalba, ėjęs 1883–1886. Žurnale Basanavičius parašė ir įžymiąją prakalbą šiam numeriui – Lietuvių tautos atgimimo manifestą. Svarbiausias laikraščio uždavinys buvo telkti lietuvius, kelti tautinę savimonę. Daugiausia rūpinosi lietuvių kalbos ugdymu ir jos prestižu, aukštino lietuvių liaudies kultūrą, tautosaką. Basanavičius spaudai parengė tik pirmąjį žurnalo numerį, o vėliau dėl asmeninių priežasčių ir nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių (vedybos, nauja tarnyba Bulgarijoje, dvi sunkios ligos 1886 m.) nebegalėjo jo leidybos kontroliuoti.

1905 m. grįžo į tėvynę Lietuvą. Tuo metu jis jau buvo didelis lietuvių visuomeninio gyvenimo autoritetas. Iš visos intensyvios Basanavičiaus veiklos (kuriai išsamiau aptarti reiktų daug vietos) dažniausiai prisimenami du jo nuopelnai – Didžiojo Vilniaus Seimo organizavimas 1905 m. ir Lietuvių mokslo draugijos, iš kurios vėliau išaugo Lietuvos mokslų akademija, įsteigimas 1907 m. 1918 m. vasario 16 d. J. Basanavičius ir jo pirmininkaujami 20 Lietuvos Tarybos narių paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. J. Basanavičius pirmasis pasirašė Nepriklausomybės aktą.

2.1 Jonas Basanavičius

Klausimai

1. Remdamiesi tekstu trumpai savais žodžiais pristatykite J. Basanavičių.
2. Kas paskatino J. Basanavičių, ilgai rašiusį ir kalbėjusį lenkiškai, „atsiversti“ į lietuviškumą?
3. Kokiai veiklai J. Basanavičius skyrė daugiausiai jėgų?
4. Kokioje šalyje buvo parengtas pirmasis „Aušros“ numeris?
5. Koks buvo svarbiausias „Aušros“ uždavinys?
6. Kokiomis veiklomis J. Basanavičius užsiėmė 1905 m., grįžęs į Lietuvą?
7. Savais žodžiais parašykite, kodėl J. Basanavičių vadiname Lietuvos kūrėju?

Atsakymai

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

4. _____

_____

5. _____

_____

6. _____

_____

7. _____

_____

2.1 Jonas Basanavičius

3. Užrašykite, jūsų nuomone, svarbiausius J. Basanavičiaus biografijos faktus.

